

Stockholm den 27 mars 2023

R-2022/2703

Till Justitiedepartementet

Ju2022/03390

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 27 december 2022 beretts tillfälle att yttra sig över Domstolsverkets promemoria Delegation i mark- och miljödomstol.

Sammanfattning

Advokatsamfundet kan inte ställa sig bakom förslaget i den del som avser 18 a § första stycket 1-3 förordningen (1996:381) med tingsrättsinstruktion.

För det fall förslaget kvarstår oförändrat i sak, föreslås ett förtydligande av den beloppsmässiga begränsningen i 18 a § andra stycket tingsrättsinstruktionen, genom att uttrycket ”värdet av vad som yrkas” får en annan lydelse, t.ex. ”värdet av de viten eller de avgifter som målet rör”.

Advokatsamfundet har i övrigt inga synpunkter på förslaget i promemorian.

Synpunkter

Lämpliga mål och ärenden (avsnitt 4.1)

Advokatsamfundet är tveksamt till förslaget i den del som avser 18 a § första stycket 1-3 tingsrättsinstruktionen. Skälen för detta är följande.

Advokatsamfundet instämmer i den i promemorian redovisade uppfattningen, att det i mark- och miljödomstolarna inte finns någon kategori av ”mängdmål” och att olika mål inom samma måltyp kan ha olika svårighetsgrad och komplexitet (se s. 9).

Advokatsamfundet är däremot tveksamt till utpekandet av vitesmål och mål rörande miljöstraffavgifter respektive byggsanktionsavgifter som lämpliga att delegera.

Nämnda måltyper kan nämligen, oavsett det omtvistade beloppets storlek, innebära svåra bedömningsfrågor som gör att instanserna kommer fram till olika slut.¹

Processmaterialet i dessa måltyper är dessutom ofta relativt omfattande. Att komma fram till att målet är sådant som får förordnas och inte kräver särskild erfarenhet och kompetens torde därför ofta kräva en större arbetsinsats i sig. På grund av nämnda faktorer framstår det som osäkert om förslaget i den här delen kommer att uppnå det syfte som Advokatsamfundet uppfattar som det primära, dvs. en effektivare och mer ändamålsenlig hantering av ifrågavarande måltyper, utan att göra avkall på avgörandenas kvalitet. Förbättrade utvecklingsmöjligheter och stimulerande arbetsuppgifter för notariemeriterade beredningsjurister är enligt Advokatsamfundet inte en tillräcklig bevekelsegrund för förslaget. Detta med hänsyn till att det enligt Advokatsamfundet framstår som osäkert om en effektivare handläggning verkligen kommer att uppnås i praktiken med förslaget, samtidigt som förslagets inverkan på rättssäkerheten framstår som oklar.

För att få ett bättre underlag för bedömningen av lämpligheten av att delegera denna typ av mål som rör begränsade värden efterfrågar Advokatsamfundet en närmare analys baserad på statistiska uppgifter avseende ändringsfrekvensen för dessa måltyper. Om det är så att ändringsfrekvensen är låg för mål som rör mindre värden, kan det finnas skäl att bedöma majoriteten av dessa som varande av enklare beskaffenhet och därför lämpliga att delegera. En omprövning av förordnandet blir då sällan aktuell och de effektivitetsvinster som förslaget eftersträvar kan sannolikt uppnås. Om ändringsfrekvensen i stället är hög talar det för att målen är så pass komplexa att det kan bli svårt att i praktiken, utan att det kräver en större arbetsinsats, urskilja vilka fall som inte är av enklare natur. Förslaget kan då leda till fler överklaganden och en ineffektivare domstolsprocess samt en lägre grad av rättssäkerhet. Advokatsamfundet efterlyser därför en närmare analys av ändringsfrekvensen av nu ifrågavarande måltyper inom ramen för den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

¹ Se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 30 januari 2023 i mål nr M 7648-22 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 19 januari 2023 i mål nr M 6201-22.

Advokatsamfundet ställer sig, på nuvarande underlag för den föreslagna förändringen, tveksamt till om den önskade effektiviteten och resursvinsten kommer att uppnås.

Författningsförslaget (avsnitt 2.1)

För det fall förslaget kvarstår oförändrat i sak, föreslås ett förtydligande av den beloppsmässiga begränsningen i 18 a § andra stycket tingsrättsinstruktionen genom att uttrycket ”värdet av vad som yrkas” får en annan lydelse, t.ex. ”värdet av de viten eller de avgifter som målet rör”. Skälen för detta är följande.

I 18 § tingsrättsinstruktionen relaterar uttrycket ”värdet av vad som yrkas” till mål enligt 1 kap. 3 d § första stycket rättegångsbalken, så kallade småmål. I vitesmålen tillfaller vitena staten och inte sökanden som begär vitet utdömt. Det är således inte fråga om något yrkande för egen del. När det gäller avgiftsmålen är mark- och miljödomstolen vidare inte första instans. Ett ändringsyrkande i mark- och miljödomstolen kan avse att en avgift ska sättas ned till noll kronor samtidigt som den överklagade avgiften kan uppgå till betydande belopp. För att det tydligt ska framgå vad som avses, är det lämpligt med en annan formulering i 18 a § tingsrättsinstruktionen. Det är också mer adekvat att låta storleken på den beslutade och överklagade avgiften vara begränsande för delegeringen.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander